

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความสำคัญของปัญหา

จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ถ้าทำการศึกษาโครงสร้างด้านประชากรของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยพบว่า สัดส่วนของประชากรในวัยเด็กมีจำนวนลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) ยังคงค่อนข้างคงตัว ส่วนประชากรวัยแรงงานที่มีความมั่นคงในชีวิต ในช่วงอายุ 35 - 59 ปี จะพบว่ามีสัดส่วนสูงขึ้น (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์. 2551 หน้า 2) นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปี ที่ผ่านมา แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีสัดส่วนที่เป็นโครงสร้างกลุ่มผู้มีงานทำที่มีสัดส่วนสูง เป็นโครงสร้างของกลุ่มผู้สูงอายุมีจำนวนสัดส่วนที่มากขึ้น ในขณะที่กลุ่มผู้มีงานทำในวัยทำงานกลับที่สัดส่วนที่ลดลง

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบัน ยังกระตุ้นให้เกิดการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือยในประชากรกลุ่มวัยทำงาน อีกทั้งการบริโภคนิยมในยุคปัจจุบันยังก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินของประชากรอย่างมิได้คำนึงถึงอนาคต ประกอบกับในปัจจุบันธุรกิจทางการเงินมีการให้บริการเพื่อให้ประชาชนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย การให้บริการด้วยบัตรเครดิต ซึ่งเปรียบเสมือนการนำเงินสะสมทรัพย์สินในอนาคตลงมาใช้จ่ายในปัจจุบัน ทำให้ประชากรในวัยทำงานที่สามารถใช้บริการเหล่านี้จากสถาบันการเงินที่ทางเลือกที่หลากหลายต่อการบริโภคยุคใหม่ แต่ผลพวงดังกล่าวกลับก่อให้เกิดภาวะหนี้สินพอกพูนขึ้นอย่างไม่ตั้งใจ ทำให้เกิดปัญหาทางการเงินต่างๆตามมามากมาย และหากสังคมไทยยังมีอัตราการบริโภคสูง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆในอนาคต อาจส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้การสะสมทรัพย์สินในอนาคตลดลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะประชากรในวัยทำงาน ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการเก็บเงินสะสมทรัพย์สินอย่างประมาท อันจะมีผลต่อโครงสร้างการใช้จ่ายโดยรวมมากกว่าเงินสะสมทรัพย์สินในอนาคต ซึ่งเงินสะสมทรัพย์สินในวันนี้จะมีผลต่อเงินลงทุนและการพัฒนาทั้งในเชิงสังคม จนกระทั่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

สำหรับในอนาคตเมื่อโครงสร้างของประชากรในสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุ เฉดเช่นเดียวกับหลายประเทศที่อยู่ในกลุ่มที่พัฒนาแล้ว และจำนวนประชากรวัยทำงานที่จะต้องทำหน้าที่ดูแลประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ โดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประเทศมีระบบสาธารณสุขที่ดีขึ้น จึงส่งผลทำให้สุขภาพอนามัยของประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น โดยพบว่าอายุไขโดยเฉลี่ยของประชากรไทยอยู่ประมาณ 72 ปี (เกื้อ วงศ์บุญสินและคณะ, 2546) นอกจากนี้การลดลงของอัตราการเกิดของประชากรกลับพบว่ามีอัตราการเกิดชะลอลงในสัดส่วนที่มากในแต่ละปี ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงด้านครอบครัวก็มีลักษณะที่เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากรที่ไม่แต่งงานหรือการแต่งงานที่ช้าลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการมีประชากรวัยเด็ก หรือทารกน้อยลง ในระยะยาวจำนวนประชากรในวัยทำงานเริ่มแรกก็จะลดตามไปด้วย หรือแรงงานที่เข้าสู่

ในระบบงานจะลดลงน้อยลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นมูลเหตุนำไปสู่ข้อจำกัดของบทบาทการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัวในอนาคต ดังนั้นการสะสมทรัพย์สินส่วนบุคคลจึงจะมีบทบาทที่สำคัญเนื่องจากเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตในระยะยาว โดยเฉพาะเมื่อการพัฒนาเข้าสู่ระบบสังคมผู้สูงอายุที่จะประสบในระยะยาวและจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาภาพรวมทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้หลายภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยแก้ปัญหา โดยการพยายามสร้างหลักประกันด้านรายได้ในวัยชราภาพ เมื่อต้องเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบเต็มรูปแบบในอนาคตเพื่อให้มีเงินสะสมทรัพย์สินเพียงพอของประชากรตั้งแต่ในวัยทำงาน อันจะไม่เป็นภาระในภายหน้า อีกทั้งประเทศยังต้องเดินหน้าเพื่อการแข่งขันในเชิงทางเศรษฐกิจ หลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว (ASEAN Economic Community : AEC) ทั้งนี้ ประเทศไทยต้องเตรียมรับมือกับการเพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุการช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัวที่มีแนวโน้มลดลง หรือผู้มีงานทำประมาณสองในสามยังขาดหลักประกันที่แน่นอนด้านรายได้ หรือการไม่เห็นความสำคัญและความเข้าใจด้านการสะสมทรัพย์สิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายที่มากกว่าการสะสมทรัพย์สินของประชากรในวัยทำงาน ดังนั้นการศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นกุญแจสำคัญอันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นด้านเป้าหมายการสะสมทรัพย์สินของผู้มีงานทำ ตลอดจนจรรยาบรรณการสะสมทรัพย์สินและแนวโน้มการสะสมทรัพย์สินของผู้มีงานทำ อันจะสามารถนำไปสู่การจัดการเงินสะสมทรัพย์สินในอนาคตได้อย่างดียิ่ง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษารายได้ พฤติกรรมการใช้จ่าย และเงินสะสมทรัพย์สินของกลุ่มผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ
2. ศึกษารูปแบบเงินสะสมทรัพย์สินของกลุ่มผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำคัญหลักสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งเน้นการจัดการเงินสะสมทรัพย์สินสำหรับผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครในด้าน

- ก. การวางแผน (Planning) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมายเพื่อกำหนดการใช้ทรัพยากร การจัดการเงินสะสมทรัพย์สินวิธีการติดตามผลและการตัดสินใจ

- ข. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) การจัดการเงินสะสมทรัพย์สินสำหรับผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในที่นี้จะเลือกทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นการจัดการเงินสะสมทรัพย์สำหรับผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นด้านเป้าหมายการจัดการเงินสะสมทรัพย์ของผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ ตลอดจนศักยภาพการออมและแนวโน้มการจัดการเงินสะสมทรัพย์ของผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จะแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการออกเป็นดังนี้
การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จะแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการออกเป็นดังนี้

- ก. ช่วงระยะเวลาขออนุมัติดำเนินโครงการและเตรียมความพร้อมรวมทั้งการประชุมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อการวางแผนการวิจัย ใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- ข. ช่วงระยะเวลาการทบทวนวรรณกรรมและการสืบค้นข้อมูลใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- ค. ช่วงระยะเวลาการสร้างแบบสอบถามและจัดทำโครงร่างการวิจัยใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- ง. ช่วงระยะเวลาการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และลงภาคสนามเพื่อการสำรวจพื้นที่ด้านภูมิสังคม ใช้ระยะเวลา 1 เดือน
- จ. ช่วงระยะเวลาการดำเนินการวิจัยภาคสนามและการวิจัยการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ใช้ระยะเวลา 4 เดือน
- ฉ. ช่วงระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลและวัดประเมินผล ใช้ระยะเวลา 2 เดือน
- ช. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ใช้ระยะเวลา 2 เดือน

4. ขอบเขตด้านประชากร

เป้าหมายที่สำคัญอย่างยิ่งของงานวิจัยนี้คือการให้ความสำคัญกับการจัดการเงินสะสมทรัพย์สำหรับผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้ประชาชนผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเงินสะสมทรัพย์มากขึ้นจากเหตุผลนี้ ขอบเขตด้านประชากรจึงหมายถึง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการวิจัยตามการจัดการเงินสะสมทรัพย์สำหรับผู้มีรายได้ก่อนวัยผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงประชาชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาจะช่วยเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนในก่อนวัยผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มก่อนวัยผู้สูงอายุ เกิดแนวความคิดในการเก็บสะสมทรัพย์ในสัดส่วนที่สูงขึ้น อันจะก่อให้เกิดการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อการเก็บสะสมทรัพย์ในระยะยาว

2. ทำให้ภาครัฐและผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเก็บเงินของประชาชนในอนาคต เพื่อใช้ในยามชรา